

Exposició: **Rafael Pérez Contel i Manolo Gil en la Col·lecció de l'IVAM**

Institut Valencià d' Art Modern, IVAM

9 març – 23 abril, 2006

Produïx: Institut Valencià d' Art Modern

Comissari: Joan Àngel Blasco Carrascosa

Rafael Pérez Contel i Manolo Gil en la Col·lecció de l'IVAM reünix 82 obres entre pintures, escultures, motles, dibuixos, etc., d'estos artistes valencians que pertanyen a dos períodes decisius de la història d'Espanya: la Segona República Espanyola i el primer franquisme. En l'exposició s'establix una sintonia entre la creació plàstica de Rafael Pérez Contel i la de Manolo Gil, a fi de ressaltar les seues connexions estilístiques i les diferències resultants de dos trajectòries plàstiques tan distintes. La reunió/contraposició de dos aportacions tan singulars servirà, a més de la fruïció estètica, per a establir juís, consideracions i balanços històrics.

Les obres que componen esta mostra han sigut donades a l'IVAM. L'exposició inclou algunes obres pictòriques i dibuixístiques de Manolo Gil que no han sigut exhibides en cap museu i un variat repertori, desconegut pels espectadors, d'escultures, pintures i dibuixos de Rafael Pérez Contel.

El catàleg editat amb motiu de l'exposició reproduïx totes les obres exposades i inclou textos de la directora de l'IVAM, Consuelo Císcar, el comissari, Joan Àngel Blasco Carrascosa i una cronologia a càrrec de Vicent Joan Morant.

Rafael Pérez Contel i Manolo Gil. Dos biografies que s'encreuen

Rafael Pérez Contel (el Villar 1909- València 1990) va ingressar el 1919 a l'Institut General i Tècnic de València, però davant de les dificultats econòmiques per les quals passava la seua família, va haver de buscar ocupació i va començar a treballar com a aprenent en el taller imatger de l'escultor Vicente Gerique. Este escultor el va animar perquè, el 1926, es matriculara a l'Escola de Belles Arts de Sant Carles de València. Obté la Pensió d'Escultura de l'Estat, la qual li garantia el pagament dels seus estudis durant tota la seua carrera. Va viatjar a Madrid, on va fer amistat amb Alberto Sánchez, Victorio Macho, Luis Lacasa, Pancho Lasso i Benjamín Palencia. El 1928 van aparéixer les primeres escultures de Pérez Contel amb una clara intenció renovadora i avantguardista.

El 1933, en un ambient de conflicte social, va finalitzar els seus estudis i va obtindre la Pensió d'Escultura de la Diputació Provincial de València per a l'ampliació d'estudis a Madrid. Juntament amb un grup d'artistes, escriptors i intel·lectuals valencians creen una associació en defensa de la cultura des d'una òptica progressista i d'esquerres: la Unió d'Escriptors i Artistes Proletaris. El 1934, el seu amic Alberto Sánchez li va posar en contacte amb el grup d'artistes Los Ibéricos, els màxims exponents de l'avantguarda

en la capital espanyola. A més li deu a Sánchez el seu interès per les formes cubistes i surrealistes, les investigacions geomètriques, la configuració de l'espai amb plans simplificats i la confirmació d'una obra concisa i sòbria.

Va aconseguir plaça de professor de dibuix a l'Institut d'Ensenyança Mitjana d'Alzira. El 1935 va aparèixer la publicació *Nueva Cultura*, que es va convertir en l'òrgan d'expressió de la joventut artística valenciana més compromesa amb l'avantguarda i en la qual van col·laborar Àngel Gaos, Max Aub, Juan Gil Albert, Gómez Nadal, Alberto Sánchez, etc. Este mateix any es va traslladar Paris, on va descobrir Constantin Brâncusi, Auguste Rodin o Émile-Antoine Bourdelle. Es va matricular a l'Acadèmia Grand Chaumière i va conèixer de forma directa l'obra de Pablo Picasso i de la resta de mestres del cubisme.

El 1936 va tornar a València per a incorporar-se com a professor de dibuix a l'Institut d'Ensenyança d'Alzira. El 1939 va ser jutjat pel Tribunal Militar i condemnat a tres anys i un dia per delictes d'adhesió i auxili a la rebel·lió i va ser enviat a la presó Model de València. El 1942 va abandonar la presó en llibertat provisional i va començar un dels períodes més grisos de la seua vida, va haver de realitzar totes les tasques de decoració i disseny de mobles que li van oferir per a poder tirar endavant la seua família. El 1946 va entrar en relació amb un grup d'artistes denominat Grupo Z. El 1950 es fa càrrec de la càtedra de dibuix de l'Institut José de Ribera de Xàtiva. A l'any següent es va inaugurar a la Fira de Mostres la *Primera Exposición Bienal de Arte del Reino de Valencia*. La mostra va tindre unes dimensions colossals, s'hi van presentar més de 600 obres de 250 autors, entre els quals es trobava Manolo Gil i Pérez Contel.

L'artista va representar València en la *Primera Bienal de Arte Hispano-americano de Madrid*, i en esta biennial va aconseguir una medalla de tercera classe. El 1953 li van concedir medalla en la *II Exposición Bienal de Arte del Reino de Valencia*. El 1955 va obtenir la plaça de catedràtic de dibuix i es va dedicar a la docència a l'Institut José de Ribera de Xàtiva. El 1961 va obtenir el Primer Accèssit del Premi de l'Ajuntament en els Jocs Florals de València pel seu llibre *El Ninot de Falla*. El 1968 va participar en el *IX Salón de Marzo* de València, on li va ser atorgada la Tercera Medalla de Pintura. El 1980 va rebre la medalla d'agraïment en el Concurs Nacional de Ceràmica de Manises. El 1986 la Generalitat Valenciana va publicar el seu llibre *Artistas en Valencia, 1936-1939*, una de les millors contribucions al coneixement de l'art en la Guerra Civil Espanyola i que va obtenir el premi al millor llibre editat a Espanya concedit pel Ministeri de Cultura. El 1987 rep la medalla d'Or del Cercle de Belles Arts de València.

Manolo Gil Pérez (València 1925-1957) es va matricular a l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics de València. El 1947 es va crear el Grupo Z, el qual va tindre una activitat frenètica. Dins del grup, Gil va experimentar el que s'ha denominat el seu període de *pintures negres*. El 1948 l'artista va obtenir el seu primer gran èxit artístic, va aconseguir la Tercera Medalla de Gravat en l'*Exposición Nacional de Bellas Artes*. El 1950 es va dissoldre el Grupo Z, a pesar de les bones crítiques que van rebre les obres de Gil, llavors l'autor va entrar en una fase de qüestionament dels seus plantejaments estètics, i així conclou el seu període de pintures negres. Este mateix any li van concedir una beca d'estudis a França, de la Direction Generale des Relations

Culturelles Françaises de l'Institut Français a Espanya. Va entaular relació amb José María Camón Aznar, Eugeni d'Ors, Enrique Azcoaga, Carlos Pascual de Lara, César Manrique i Carlos Edmundo de Ory.

El 1951 la Fundación Conde de Cartagena de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando li concedix una beca per als Estats Units o la Gran Bretanya, i també se li concedix una altra beca d'intercanvi amb Itàlia de la Direcció General de Relacions Culturals del Ministeri d'Afers Exteriors. Va participar en la *Primera Exposición Bienal de Arte del Reino de Valencia*, en la qual va coincidir amb Rafael Pérez Contel i on aconseguix la Primera Medalla. El 1953 va fer amistat amb Wolfgang Natusch, qui li va obrir les portes de l'existencialisme, el budisme, la literatura oriental de Laozi i Chiang Tse. A l'any següent Manolo Gil va entrar en el període de la pintura mítica, on és palpable la influència del pensament de Carl G. Jung, Wolfgang Natusch, Carlos Edmundo de Ory, Joan Brotat i Salvador Faus.

El 1956 la seua obra va experimentar una nova transformació, va entrar en un debat entre la pintura figurativa i la no figurativa. Este any un grup d'artistes i intel·lectuals valencians va fundar el Grup Parpalló. La presència de Gil en el grup només es va prolongar un any a causa de la seua prematura mort, encara que va ser un dels seus ideòlegs i màxim animador. L'exposició inaugural del grup va ser a l'Ateneu Mercantil, i anava acompanyada d'una "Carta oberta del Grup Parpalló", firmada per Vicente Aguilera Cerni, Agustín Albalat, Nassio Bayarri, José M. Bendito, Juan Genovés, Jacinta Gil i Manolo Gil entre altres.

Entre 1956 i 1957 Manolo Gil es trobava en un període de profunda reflexió al voltant de la representació plàstica, investigacions que va dur a terme per mitjà de *collages* i ceres sobre paper. El 1957 va veure la llum *Arte Vivo*, butlletí i òrgan d'expressió oficial del Grup Parpalló. Este any Manolo Gil va morir d'una pancreatitis aguda. La tercera entrega d'*Arte Vivo* va tindre com a motiu central l'homenatge a l'artista. El 1958 es va celebrar la quarta exposició del Grup Parpalló, titulada *Homenaje a Manolo Gil*.

El 1991 la seua viuda, Jacinta Gil, va donar un conjunt d'obres de Manolo Gil a l'IVAM, i el 1995 es va celebrar en este museu una exposició individual titulada *Manolo Gil*.